

Dienstenbond

> Werkt in je voordeel

christennetwerk | gmv

1206110

Gemeente Steenbergen
T.a.v. het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad
Postbus 6
4650 AA STEENBERGEN NB

RAAD / CIE
dd nr

Gem. STEENBERGEN		Kopie aan: GF
11 SEP 2012		Vertrouwelijk
publiek AF		

Veenendaal, 10 september 2012

Onderwerp: **Gemeentelijk beleid t.a.v. Winkeltijdenwet & zondagsopenstellingen winkels: borgen werknemersbelangen**

Geachte burgemeester, wethouders en leden van de gemeenteraad,

Met ingang van 1 januari 2011 zijn in de Winkeltijdenwet enkele wijzigingen doorgevoerd. Hierdoor is het voor gemeenten verplicht geworden om de belangen van winkelpersoneel zorgvuldig mee te wegen in de besluitvorming rondom de uitbreiding van zondagsopenstellingen. Gemeenten dienen dus aan te kunnen tonen dat zij aan deze nieuwe eis, zoals vastgelegd in artikel 3, lid 6 van de Winkeltijdenwet, hebben voldaan.

Wat betreft de gezamenlijke vakorganisaties in de detailhandel, FNV Bondgenoten, CNV Dienstenbond, RMU en christennetwerk|gmv, die samen tienduizenden werknemers in de groot- en detailhandel vertegenwoordigen, kan alleen aan de nieuwe eisen in de wet worden voldaan, wanneer de richtlijnen in deze wet worden gevolgd. Een eigen gedegen onderzoek door gemeenten onder hun winkelmedewerkers is hierbij wat ons betreft essentieel. De eerste ervaringen met de nieuwe wetgeving leert echter dat deze belangenafweging nog niet overal op een zorgvuldige manier gebeurt.

In diverse gemeenten zijn dan ook besluiten genomen, waarbij geen recht is gedaan aan de belangen van winkelpersoneel. In een aantal gevallen hebben de gezamenlijke vakorganisaties inmiddels bezwaar aangetekend. Dit zijn re-actieve maatregelen. De gezamenlijke vakorganisaties willen samen met u proberen dit om te buigen naar pro-actief beleid. Een eerste stap daarin is inmiddels gezet. Met de VNG is besproken dat in het "Model aangescherpte motiveringsplicht toerismebepaling (artikel 3 lid 3 onder a Wtw)" de belangen van winkelpersoneel niet consequent werden benoemd. De VNG heeft vervolgens het hiervoor genoemde model aangepast, zodat expliciet aandacht gevraagd wordt voor de belangen van het winkelpersoneel, om op een goede manier invulling te geven aan de nieuwe vereisten in de Winkeltijdenwet.

Daarnaast zijn concrete richtlijnen van belang, bijvoorbeeld op welke wijze de belangen van winkelpersoneel kan worden onderzocht.

CNV Dienstenbond
Postbus 3135
2130 KC Hoofddorp
T (023) 52 51 051

FNV Bondgenoten
Varrolaan 100
3584 BW Utrecht
T (030) 27 38 161

RMU
Postbus 900
3900 AX Veenendaal
T (0318) 54 30 30

christennetwerk|gmv
Postbus 547
8000 AM Zwolle
T (038) 42 54 379

In de Bijlagen bij deze brief zijn aanbevelingen gedaan. In Bijlage 1 wordt de context rondom deze brief uiteengezet en wordt aangegeven waaraan een onderzoek zoals hierboven genoemd moet voldoen. In ieder geval dienen winkelmedewerkers zelf ondervraagd en aan het woord gelaten worden over het draagvlak ten aanzien van uitbreiding van het aantal koopzondagen. In Bijlage 2 bij deze brief treft u een door de vakbonden ontwikkelde vragenlijst aan om dit specifieke onderdeel van het onderzoek verder vorm te geven.

Wij gaan ervan uit dat u, net als de vakorganisaties, groot belang hecht aan een goede uitvoering van de Winkeltijdenwet, waarbij de positie van winkelmedewerkers op de vereiste manier wordt meegewogen. Zoals aangegeven vertrouwen wij er dan ook op dat u onze richtlijnen zult overnemen en zult toepassen indien u in uw gemeente de toerismebepalingen uit de Winkeltijdenwet wilt gaan toepassen. Mocht u naar aanleiding van dit schrijven aanvullende vragen hebben, dan kunt u altijd contact opnemen met een van de bij dit initiatief aangesloten vakbonden.

Met vriendelijke groeten,

Peter Schalk, Raad van Bestuur **RMU**

Mede namens:

Roger van de Velde, Teamleider Handel, **FNV Bondgenoten**

Fedde Monsma, Coördinator Handel, **CNV Dienstenbond**

Martin van Eerde, bestuurder en beleidsadviseur, **christennetwerk|gmv**

Bijlagen:

- Bijlage 1: Contouren notitie zondagsopenstelling
- Bijlage 2: Standaard voorbeeld enquête

Richtlijnen voor belangenweging winkelpersoneel bij uitbreiding aantal koopzondagen

Inleiding

De Winkeltijdenwet is per 1 januari 2011 gewijzigd. Deze wijziging had als doel de regels m.b.t. het gebruik van de 'toerismevrijstelling', om het aantal koopzondagen in de (deel-)gemeente uit te breiden, te verduidelijken en aan te scherpen. Eén van de aanscherpingen is dat in een besluit van de gemeenteraad tot uitbreiding van het aantal koopzondagen de belangen van de 'werkgelegenheid, waaronder mede wordt begrepen het belang van winkelpersoneel' moeten worden meegewogen. Gemeenteraden blijken in de praktijk moeite te hebben met deze belangenafweging. In deze notitie benoemen de vakbonden FNV Bondgenoten, CNV Dienstenbond en RMU een aantal richtlijnen voor deze belangenafweging door de gemeenteraad. Als bijlage is een voorbeeldenquête bijgevoegd voor onderzoek onder het winkelpersoneel.

Belang winkelpersoneel meewegen

De gemeenteraad kan op basis van de Winkeltijdenwet (zie bijlage) besluiten om ruimere winkelopstelling mogelijk te maken dan de reguliere twaalf koopzondagen per jaar, door gebruikmaking van de toerismevrijstelling. Dit kan echter alleen onder een aantal voorwaarden. Zo moet het toerisme van substantiële omvang zijn. Bezoekersstromen die zijn gericht op het winkelaanbod in de gemeente tellen bij de beoordeling daarvan niet mee. Daarnaast moeten een aantal belangen worden meegewogen. Eén van de met name genoemde belangen in artikel 6 van de wet is die van het winkelpersoneel. Dit wordt in het artikel breder getrokken tot de 'werkgelegenheid, waaronder mede wordt begrepen het belang van winkelpersoneel'. Dit is sinds de wijziging van begin 2011 een nieuw element in de wet. De wetswijziging had als doel om oneigenlijk gebruik van de toerismebepaling te voorkomen, en de gemeenteraden te dwingen tot een serieuze belangenafweging.

Praktijk

De praktijk van het eerste jaar na de wetswijziging laat zien dat gemeenteraden moeite hebben met deze belangenafweging. Zij maken zich in een aantal gevallen op een lichtvaardige manier af van deze verplichting. Dit kan er toe leiden dat beslissingen onzorgvuldig of op onjuiste gronden worden genomen. Bovendien kan het leiden tot vernietiging van het raadsbesluit door de rechter, op de grond dat niet is voldaan aan de procedurele vereisten.

In de parlementaire geschiedenis van de aangescherpte Winkeltijdenwet wordt onder meer aangegeven dat de af te wegen belangen in beeld moeten worden gebracht door bijvoorbeeld consultaties van belanghebbenden (zoals ondernemers in toerisme en detailhandel, inwoners), economisch onderzoek en enquêtes. Hierdoor wordt, aldus de wetgever, de afweging beter toetsbaar voor de rechter. (Zie Memorie van Toelichting, Kamerstukken II, 2008-2009, 31728, nr. 3, p. 6 t/m 7; Nota naar aanleiding van het verslag, Kamerstukken II, 2008-2009, 31728, nr. 16, p. 5 en p. 7; Memorie van antwoord, Kamerstukken I 2009-2010, 31728, C, p. 16-17.)

Richtlijnen en hulpmiddelen

In deze notitie benoemen de vakbonden FNV Bondgenoten, CNV Dienstenbond en RMU een aantal richtlijnen waaraan de belangenafweging t.a.v. de 'werkgelegenheid, waaronder mede wordt begrepen het belang van winkelpersoneel' door de gemeenteraad moet voldoen:

Dienstenbond

> Werkt in je voordeel

christennetwerk | gmv

- Het bevat een cijfermatige analyse van het te verwachten effect van uitbreiding van het aantal koopzondagen op de werkgelegenheid onder winkelpersoneel en eventuele aanverwante werkgelegenheid (bijv. toeleveringsbedrijven, onderhoud, politie, bewaking, etc), in de (deel-)gemeente zelf en de omringende gemeenten
- Het bevat een kwalitatieve analyse van deze werkgelegenheid: onderscheid in vast en flexibel personeel, in winkelpersoneel en aanverwante werkgelegenheid, en in de (deel-)gemeente zelf en de omringende gemeenten
- Het bevat onderzoek naar het draagvlak onder winkelpersoneel voor uitbreiding van het aantal koopzondagen. Hieronder is begrepen zowel het vaste als het flexibel personeel. Hierin moeten meegenomen worden de door het winkelpersoneel ingeschatte gevolgen op het gebied van:
 - o rechtspositie (wat is het effect van uitbreiding van het aantal koopzondagen op de verhouding vast en flexibel personeel?)
 - o zeggenschapspositie (werknemers hebben het recht om te weigeren op zondag te werken volgens de Arbeidstijdenwet, artikel 5.6, zie bijlage, en cao's. Hebben zij dat recht ook in de praktijk?)
 - o arbeidsvoorwaarden (wat zijn de gevolgen op het gebied van inkomen, toeslagen voor het werken op zondag, wordt de CAO correct toegepast?)
- Hulpmiddelen bij dit onderzoek:
 - o Enquête (een voorbeeldenquête van de werknemersorganisaties is als bijlage bijgevoegd)
 - o Gesprekken met werknemersvertegenwoordigers (vakbonden en ondernemingsraden)
 - o Achtergrondinformatie:
 - Onderzoek in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken uit 2009 kan hiervoor als achtergrondinformatie worden gebruikt. Dit laat zien dat het overall effect op de werkgelegenheid zeer beperkt is, maar dat er wel sprake kan zijn van verschuivingseffecten, o.a. in die zin dat winkelketens in het algemeen baat hebben bij meer koopzondagen, en kleinere winkeliers juist niet (Economische gevolgen beoogde aanpassing Winkeltijdenwet, CPB document 191, september 2009)
 - Evaluatieonderzoek winkeltijdenwet (Evaluatie Winkeltijdenwet, Regels, Ruimte en Rendement, Ministerie van Economische Zaken, 2006)
 - Onderzoek 'Zondagsbeleving' van CNV Dienstenbond, oktober 2009
 - Voorbeeldenquête vakbonden

Bijlagen:

- Belangrijkste bepalingen Winkeltijdenwet en Arbeidstijdenwet
- voorbeeldenquête

Dienstenbond

> Werkt in je voordeel

christennetwerk | gmv

Bijlage

Winkeltijdenwet

Artikel 2

1. Het is verboden een winkel voor het publiek geopend te hebben:
 - a. op zondag;
 - b. op Nieuwjaarsdag, op Goede Vrijdag na 19 uur, op tweede Paasdag, op Hemelvaartsdag, op tweede Pinksterdag, op 24 december na 19 uur, op eerste en tweede Kerstdag en op 4 mei na 19 uur;

Artikel 3

1. De gemeenteraad kan voor ten hoogste twaalf door hem aan te wijzen dagen per kalenderjaar vrijstelling verlenen van de in artikel 2 vervatte verboden, (...). De beperking tot twaalf dagen per kalenderjaar geldt voor elk deel van de gemeente afzonderlijk.
3. De gemeenteraad kan bij verordening vrijstelling verlenen van de in het eerste lid bedoelde verboden (...)ten behoeve van:
 - a. op de betrokken gemeente of een deel daarvan gericht toerisme met een substantiële omvang, (...);
6. De gemeenteraad betreft bij een besluit op grond van het derde lid, onder a, (...) in ieder geval de volgende belangen:
 - a. werkgelegenheid en economische bedrijvigheid in de gemeente, waaronder mede wordt begrepen het belang van winkeliers met weinig of geen personeel en van winkelpersoneel,
 - b. de zondagsrust in de gemeente,
 - c. de leefbaarheid, de veiligheid en de openbare orde in de gemeente.

Arbeidstijdenwet

Arbeid op zondag

Artikel 5:6

1. De werkgever organiseert de arbeid zodanig, dat de werknemer op zondag geen arbeid verricht, behalve voor zover dat uit de aard van de arbeid voortvloeit en het tegendeel is bedongen.
2. Indien de bedrijfsomstandigheden dit noodzakelijk maken, kan van het eerste lid worden afgeweken, indien de werkgever daartoe overeenstemming heeft bereikt met het medezeggenschapsorgaan of, bij het ontbreken daarvan, met de belanghebbende werknemers. De werknemer verricht in de omstandigheden, bedoeld in de vorige zin, uitsluitend arbeid op zondag, indien hij daarmee voor dat geval instemt.
3. De werkgever organiseert de arbeid zodanig, dat de werknemer op ten minste 13 zondagen in elke periode van 52 aaneengesloten weken geen arbeid verricht.
4. Bij collectieve regeling kan van het derde lid worden afgeweken, met inachtneming van:
 - a. het eerste lid, of
 - b. het tweede lid.

Dienstenbond

> Werkt in je voordeel

christennetwerk | gmv

Bij toepassing van de aanhef en onderdeel a van de vorige zin, verricht de werknemer uitsluitend op 40 of meer zondagen in elke periode van 52 aaneengesloten weken arbeid, indien hij daarmee voor dat geval instemt. Elk beding, waarbij op een andere wijze dan in dit lid is bepaald, wordt afgeweken van het derde lid, is nietig.

Dienstenbond

> *Werkt in je voordeel*

christennetwerk | gmv

Verruiming zondagopenstelling: voorbeeldenquête winkelpersoneel

1. In wat voor winkelbranche werk je?

- Levensmiddelen (waaronder supermarkten)
- Schoenen
- Mode en/of sport
- Electronica
- Bel-winkel
- Drogisterij
- Warenhuis
- Anders,

2. Met hoeveel mensen werk je in de winkel?

- alleen de eigenaar en ik
- met 3 tot 5 personeelsleden
- met 6 tot 10 personeelsleden
- met 11 tot 25 personeelsleden
- met 25 tot 50 personeelsleden
- met 50 tot 100 personeelsleden
- met meer dan 100 personeelsleden

3. Uit hoeveel vestigingen bestaat de onderneming waartoe de winkel behoort?

- 1 winkelvestiging
- 2 – 5 vestigingen
- 6 – 10 vestigingen
- 11 – 25 vestigingen
- 26 – 50 vestigingen
- meer dan 50 vestigingen

4. Waar bevindt de winkel zich? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

- in een winkelstraat
- in een winkelcentrum
- in het centrum van de vestigingsplaats
- Op een woonboulevard
- In het buitengebied
- Anders

5. Hoeveel zondagen is de winkel waar je werkt nu open?

- Geen enkele zondag
- Gemiddeld 1 zondag per maand
- Gemiddeld 2 zondagen per maand
- Gemiddeld 3 zondagen per maand
- Alle zondagen

6. Hoeveel zondagen per maand werk je nu gemiddeld?

- 0
- 1
- 2
- 3

Alle zondagen

7. Word je verplicht te werken op zondag?

- Ja
- Nee
- Soms

8. Stel dat de zondagopenstelling in jouw gemeente zou worden verruimd, hoeveel zondagen per maand zou je werkgever de winkel willen openen ?

- Geen enkele zondag
- Gemiddeld 1 zondag per maand
- Gemiddeld 2 zondagen per maand
- Gemiddeld 3 zondagen per maand
- Alle zondagen
- Weet ik niet

9. Stel dat de zondagopenstelling in jouw gemeente zou worden verruimd, hoeveel zondagen per maand zou je dan bereid zijn te werken?

- 0 (ga door naar vraag 10b)
- 1 (ga door naar vraag 10a)
- 2 (ga door naar vraag 10a)
- 3 (ga door naar vraag 10a)
- Alle zondagen (ga door naar vraag 10a)

Welke antwoorden zijn op jou van toepassing? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

10. a. Ik wil op zondag wel werken in de winkel, omdat

- De andere winkels dan ook open zijn
- De concurrentie dat nodig maakt
- Ik me gedwongen voel om mee te doen
- Ik de omzet zo kan helpen verhogen
- Het mij niets uitmaakt op welke dagen ik werk
- Dat goed uitkomt met andere activiteiten die ik door de week heb
- Ik de zondag een fijne dag vindt om te werken
- Ik de klanten ter wille wil zijn
- Ik dan meer verdien
- Dat nou eenmaal bij het werk hoort
- We in ons team proberen de werkdagen zo eerlijk mogelijk te verdelen,
- Om een andere reden

Welke antwoorden zijn op jou van toepassing? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

10. b. Ik wil op zondag niet werken in de winkel, omdat:

- Ik op zondag activiteiten met mijn gezin, familie of vrienden wil ondernemen
- Mijn geloof dat niet toestaat
- Ik op zondag sportactiviteiten heb of een andere hobby beoefen
- Ik het belangrijk vind om zondag als vaste rustdag te hebben

- Ik vind dat winkels op zondag niet open moeten zijn
- Ik geen toeslag krijg voor het werken op zondag
- Het voor de winkel waar ik werk niet rendabel is om op zondag open te zijn
- Om een andere reden

11. Geef aan in hoeverre je het met de volgende stellingen eens bent.

Bij verruiming van de zondagsopenstelling verwacht ik:

	Zeer oneens	Oneens	neutraal	Eens	Zeer eens
Dat mijn werkgever op zondag vooral flexibel personeel in zal zetten.	☐	☐	☐	☐	☐
Een toename van het aantal personeelsleden in mijn winkel.	☐	☐	☐	☐	☐
Dat er een verschuiving zal optreden van vast naar flexibel personeel.	☐	☐	☐	☐	☐
Vermindering van de kwaliteit van het werk door minder ervaren personeel.	☐	☐	☐	☐	☐
Dat mijn werkgever de werknemers in vaste dienst vaker zal vragen om op zondag te werken.	☐	☐	☐	☐	☐
Dat mijn werkgever de werknemers in vaste dienst vaker zal verplichten om op zondag te werken.	☐	☐	☐	☐	☐
De toeslag voor het werken op zondag zal willen verlagen.	☐	☐	☐	☐	☐

12. Wat vind je van de volgende stelling?

Ik vind het een goede zaak als winkels op alle zondagen in het jaar open mogen gaan.

- Helemaal mee eens
- Enigszins mee eens
- Niet eens/niet oneens
- Enigszins mee oneens
- Helemaal mee oneens

13. Wat is je leeftijd?

- 15-23
- 23-30
- 30-40
- 40-50
- 50-60
- 60+

14. Wat is je geslacht?

- Man
- Vrouw

15. Wat is je functie?:

- Bedrijfsleider/chef
- Verkoper
- caissière
- vakkenvuller
- Anders

16. Wat voor soort arbeidsovereenkomst heb je?

- Ik ben werknemer in vaste dienst
- Ik ben werknemer in tijdelijke dienst
- Ik ben uitzendkracht
- Ik ben oproepkracht
- Anders.

17. Heb je nog aanvullende opmerkingen of reacties? Wil je je mening toelichten of wil je nog iets kwijt over werken op zondag? Gebruik dan hiervoor onderstaand invul-veld: